

Asia C-37/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

25.1.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Corte suprema di cassazione (Italia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

16.1.2023

Valittaja:

Agenzia delle Entrate

Vastapuoli:

PR

Pääasian kohde

Veroetuudet – ALV – Vuoden 2009 maanjäritys – 60 prosentin veronpalautus

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

- 1 Pääasiassa kyseessä olevaan Agenzia delle Entraten (veroviranomainen) ja verovelvollisen väliseen riita-asiaan viitaten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy viran puolesta, onko sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään arvonlisäverona (ALV) huhtikuun 2009 ja joulukuun 2010 välisenä aikana jo maksetun veron 60 prosentin suuruudesta palautuksesta ja joka on annettu nimenomaan Abruzzon alueella 6.4.2009 tapahtuneen maanjärityksen vuoksi, yhteensopiva verotuksen neutraalisuuden periaatteen kanssa. Tällainen säännös johtaa verotuksen neutraalisuuden periaatteen vastaiseen erilaiseen kohteluun. Lisäksi palautuksen myöntäminen riitautetaan siksi, että asiassa on annettu Italian valtiontukena SA.35083 (2012/NN) – Abruzzon maanjäritys – myöntämien sääntöjenvastaisten tukien keskeyttämistä koskeva välipäätös.

Ennakkoratkaisukysymys

- 2 Ovatko asiassa Agenzia delle Entrate v. Nuova Invincibile srl. annetussa määräyksessä C-82/14, EU:C:2015:510 ja asiassa komissio v. Italia 17.7.2008 annetussa tuomiossa C-132/06, EU:C:2008:412 todetut periaatteet esteenä sellaiselle vuonna 2011 annetun lain nro 183 33 §:n 28 momentin kaltaiselle oikeussäännölle, jonka nojalla verovelvolliset voivat saada huhtikuun 2009 ja joulukuun 2010 välisenä aikana maksetusta arvonlisäverosta 60 prosentin palautuksen Abruzzon aluetta 6.4.2009 koetelleen maanjärityksen vuoksi?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

- 3 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY (kuudes arvonlisäverodirektiivi) 2, 206 ja 273 artikla sekä johdanto-osan 45 perustelukappale; SEUT 108 artiklan 3 kohta; asetuksen (EY) N:o 659/1999/EY 11 artiklan 1 kohta.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

- 4 31.5. 2010 annetun asetuksen (decreto-legge) nro 78, josta on muutettuna tullut 30.7.2010 annettu laki nro 122, 39 §:ssä säädetään, että luonnollisten henkilöiden, joilla on yritystuloja tai jotka harjoittavat itsenäistä ammattitoimintaa, ja muiden kuin luonnollisten henkilöiden, joiden liikevaihto on enintään 200 000 euroa, verojen, myös arvonlisäveron, maksaminen keskeytetään 20.12.2010 saakka, mutta jo maksettuja summia ei palauteta.
- 5 12.11.2012 annetun lain nro 183 33 §:n 28 momentissa säädetään, että Abruzzon aluetta 6.4.2009 koetelleen maanjärityksen aiheuttamasta hätätilasta toipumiseksi mainitun 31.5.2010 annetun asetuksen nro 78 39 §:ssä tarkoitettua veroa aletaan periä erissä (vero tulee maksaa 120 kuukausierässä) ja että kunkin keskeytyksen kohteena olevan veron määrää alennetaan jo suoritettujen maksujen vähentämisen jälkeen 40 prosenttiin.
- 6 Tällaisen säännösten kokonaisuuden vuoksi 9.4.2009 ja 20.12.2010 välisenä aikana niiden henkilöiden, joilla on yritystuloja tai jotka harjoittavat itsenäistä ammattitoimintaa (sekä muiden kuin luonnollisten henkilöiden, joiden liikevaihto on enintään 200 000 euroa) verojen, ALV mukaan lukien, veronkanto ensin keskeytettiin ja toimitettiin sitten erissä niin, että veron kokonaismäärä väheni 60 prosentilla.
- 7 Osittain samankaltaisia säännöksiä sisältyi Sisilian vuoden 1990 maanjärityksen uhreja koskeneen 27.12.2002 annetun lain nro 289 9 §:n 17 momenttiin.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 8 PR, joka harjoittaa notaarin ammattia, haki 102 088 euron palautusta huhtikuun 2009 ja joulukuun 2012 väliseltä ajalta maksetusta verosta, koska vero, jonka kantaminen oli ensin keskeytetty Abruzzoa 6.4.2009 koetelleen maanjäristyksen vuoksi, oli 12.11.2011 annetun lain nro 183 33 §:n 28 momentin nojalla alennettu 40 prosenttiin. Agenzia delle entrate hylkäsi vaatimuksen perustellen päätöstään sillä, ettei mainittu säännös mahdollistanut jo maksettujen summien palautusta.
- 9 Commissione tributaria provinciale (maakunnallinen verotuomioistuin, Italia) hylkäsi verovelvollisen hylkäävästä päätöksestä tekemän valituksen, koska se katsoi, että vähennys oli tehtävä vielä maksamattomista summista eikä [säännös] koskenut jo maksettuja summia.
- 10 Verovelvollinen valitti päätöksestä Commissione tributaria regionaleen (alueellinen verotuomioistuin, Italia) vedoten siihen, että niiden verovelvollisten tilanne, jotka eivät ole maksaneet veroa ja jotka saavat mahdollisuuden hyötyä vähennysmahdollisuudesta, on rinnastettava niiden verovelvollisten tilanteeseen, jotka sen sijaan ovat jo maksaneet veron ja hakevat suurempien jo maksettujen summien palautusta, mikä väite oli yhdensuuntainen Corte di cassationen (ylin tuomioistuin, Italia) vastaavan 27.12.2002 annetun vuoden 1990 Sisilian maanjäristystä koskevan lain nro 289 9 §:n 17 momentissa tarkoitetun säännöksen tulkinnan kanssa. Agenzia delle entrate kiisti verovelvollisen väitteen, koska kyseessä oli arvonlisävero, ja vaati joka tapauksessa käsittelyn lykkäämistä siihen saakka, kunnes Euroopan komissio antoi 17.10.2012 SEUT 108 artiklan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta päätöksen C(2012) 7128 *final*, joka sisälsi Euroopan unionin oikeusjärjestyksen kanssa yhteensopimattoman valtiontuen keskeyttämistä koskevan välipäätöksen.
- 11 Commissione tributaria regionale muutti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota, hyväksyi verovelvollisen kanteen ja totesi arvonlisäveron palauttamista koskevan hylkäävän päätöksen lainvastaiseksi. Tästä tuomiosta Agenzia delle entrate teki esillä olevan kassaatiovalituksen, jota verovelvollinen vastusti liitännäisvalituksella.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 12 Valittaja **Agenzia delle entrate** vetoaa SEUT 108 artiklan 3 kohdan ja asetuksen (EY) N:o 659/1999/EY 11 artiklan 1 kohdan rikkomiseen, koska Commissione tributaria regionale totesi Italian valtiontukena SA.35083 (2012/NN) – Abruzzon maanjäristys – myöntämän sääntöjenvastaisen tuen keskeyttämistä koskevasta välipäätöksestä huolimatta, että verovelvollisella, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, nyt esillä olevassa asiassa notaarin ammattia, oli oikeus arvonlisäveron palautukseen.

- 13 Vastapuolena oleva **verovelvollinen** pitää mainittua väitettä perusteettomana, koska katsoo, ettei Euroopan komission päätöstä voida soveltaa nyt esillä olevassa asiassa, joka koskee paikallisella tasolla toimivaa ammatinharjoittajaa.

Asiaa koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö

- 14 Erityisesti asiaankuuluvia ovat unionin tuomioistuimen 15.7.2015 asiassa Agenzia delle Entrate vastaan Nuova Invincibile srl antama määräys C-82/14, EU:C:2015:510 ja 17.7.2008 asiassa komissio v. Italia antama tuomio C-132/06, EU:C:2008:412, joka koskee vuonna 2002 annetun lain nro 289 8 ja 9 §:ää.
- 15 Mainitussa määräyksessä unionin tuomioistuin toteaa ensin, että ”verovähennysjärjestelmä on luotu arvonlisäverotuksen neutraalisuuden takaamiseksi – – mainitun järjestelmän tarkoituksena on vapauttaa verovelvollinen kokonaan arvonlisäverosta, joka on maksettu tai maksettava kaikesta sen taloudellisesta toiminnasta. Näin yhteinen arvonlisäverojärjestelmä takaa kaiken taloudellisen toiminnan verotuksen neutraalisuuden”, ja korostaa sitten, että ”lain nro 289/2002 9 §:n 17 momentissa tarkoitettulla toimella yhtäältä ei huojenneta verovelvollisten verotaakkaa ALV:n osalta, vaan annetaan joillekin verovelvollisille mahdollisuus pitää itsellään loppukäyttäjien maksamat ja veroviranomaiselle kuuluvat summat” ja toisaalta johtaa ”verotuksen neutraalisuuden periaatteen vastaiseen erilaiseen kohteluun, koska tällä säännöksellä joillekin siinä mainituille verovelvollisille tavallisesti maksettavan ALV:n vähennys – vähennys, josta säädetään samassa säännöksessä – antaa mahdollisuuden pitää itsellään suurin osa tavaroiden luovutuksista ja palvelujen tarjoamisesta saadusta arvonlisäverosta samaan aikaan kun muiden Italian alueella toimivien verovelvollisten on maksettava tällaisten toimien perusteella verohallinnolle tavallisesti kannettavan arvonlisäveron koko summa”.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että valitusta tutkittaessa on otettava huomioon kaksi merkityksellistä seikkaa:
- a) asian ollessa vireillä Euroopan komissio antoi 17.10.2012 päätöksen C(2012) 7128 *final*.
 - b) palautusvaatimus koskee arvonlisäveroa.
- 17 Ensimmäisen seikan osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että sen on asianosaisen esittämistä erityisistä perusteista riippumatta todettava viran puolesta sellaisten toimenpiteiden yhteensopimattomuus, joilla jäsenvaltio luopuu ALV:n asianmukaisesta soveltamisesta ja perimisestä, sillä EY 10 artiklassa tarkoitettun tehokkuusperiaatteen nojalla kansallinen tuomioistuin on viran puolesta velvollinen soveltamaan unionin oikeutta. Esillä olevassa asiassa komissio on antanut 14.8.2015 päätöksen C(2015) 5549 *final* (joka kansallisen

tuomioistuimen on pantava täytäntöön myös jättämällä soveltamatta säännöksiä, jotka ovat sen kanssa ristiriidassa) ja toteaa sen 1 artiklassa, että ”valtiontukitoimenpiteet – joilla vähennetään yritysten vuodesta 1990 lähtien luonnonkatastrofien koettelemilla alueilla maksamia veroja ja maksuja, ja jotka Italia on pannut laittomasti täytäntöön Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti, eivät sovellu sisämarkkinoille”.

- 18 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan vuonna 2011 annetun lain nro 183 33 §:n 28 momentilla otetaan käyttöön sama mekanismi kuin vuonna 2002 annetun lain nro 289 9 §:n 17 momentilla, sillä samoin kuin viimeksi mainitun säännöksen mukaan myös tässä ”kunkin keskeytyksen kohteena olevan veron tai maksun määrää – alennetaan jo suoritettujen maksujen vähentämisen jälkeen 40 prosenttiin”, ja säädetään siten maksettavien summien vähentämisestä 60 prosentilla.
- 19 Verovähennyksestä saatava etu ei ensinnäkään näytä olevan omiaan huojentamaan verovelvollisten verotaakkaa ALV:n osalta, vaan antaa joillekin verovelvollisille mahdollisuuden pitää itsellään loppukäyttäjien jo maksamat ja verohallinnolle kuuluvat summat siten, että näille verovelvollisille annetaan tämän säännöksen nojalla mahdollisuus saada palautuksena summa, jonka tosiasiallisesti ovat maksaneet muut, toisin sanoen loppukäyttäjät, joilla puolestaan on vain hypoteettinen mahdollisuus vaatia ammatinharjoittajalta jo maksetun summan palautusta.
- 20 Toiseksi säännös näyttää johtavan verotuksen neutraalisuuden periaatetta suoraan loukkaavaan erilaiseen kohteluun, koska sillä annetaan tietyille verovelvollisille mahdollisuus pitää itsellään merkittävä osa (60 prosenttia) tavaroiden luovutuksista ja palvelujen tarjoamisesta perityn arvonlisäveron määrästä, vaikka samaa etua ei tarjota muille Italian alueella toimiville verovelvollisille, joiden on maksettava samanlaisista liiketoimista arvonlisäveron koko määrä.
- 21 Verovelvollinen korostaa, että uudessa säännöksessä, toisin kuin vuonna 2002 annetussa säännöksessä, ei suljeta pois Agenzia delle entrate valvontaa, että vähennys on vain 60 prosenttia (vuonna 2002 annetussa säännöksessä tarkoitettuun 90 prosenttiin verrattuna) ja että sen alueellinen soveltamisala on rajoitetumpi, ja pääättelee, että unionin tuomioistuimen asiassa Agenzia delle Entrate vastaan Nuova Invincibile s.r.l. antamassa määräyksessä vahvistamat periaatteet eivät koske esillä olevaa asiaa.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei pidä vähennystä eikä alueellista rajausta merkityksellisenä, kuten ei myöskään sitä, ettei valvontatoimia ole suljettu pois, koska vähennettävien summien määrä pysyy joka tapauksessa samana. Kyseinen säännös näyttää näin ollen johtavan arvonlisäverotuksen neutraalisuuden periaatteen perusteettomaan loukkaamiseen.
- 23 Koska kyseessä on kuitenkin oikeussääntö, jota unionin tuomioistuin ei ole aiemmin nimenomaisesti tarkastellut, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että sen on asianosaisen huomautukset huomioon ottaen tarpeen esittää

unionin tuomioistuimelle kysymys lain nro 183/2011 33 §:n 28 momentin yhteensopivuudesta edellä mainittujen ennakkotapausten valossa.

TYÖASIAKIRJA